

36. Já a můj syn

Byla mladá, přitažlivá a krásně se smála. Tanečnice Olga Jungová měla vše, čím lze upoutat staršího muže, ale něco přece jen chybělo. Kdo přišel s myšlenkou na dítě, je ve hvězdách. Faktem je, že se Nezval od doby, kdy začal chodit s Olgou, přestal bránit tomu, co dříve odmítal. „Dlouho jsem nechtěl mít děti,“ svěřil se své ruské překladatelce a přítelkyni Nině Nikolajevové, „ale teď mám syna a pro něho jsem kdykoli schopen vyskočit z okna.“⁸⁷¹

Byla to Fáfinka, jež se mnohokrát toužila stát matkou Nezvalova dítěte, avšak toto prvenství jí básník nedopřál. Podstoupila na jeho přání či spíše naléhání několik potratů a s přibývajícím věkem se její sen definitivně rozplynul. „Fáfinka byla několikrát těhotná, ale Nezval děti nechtěl. Moje matka mu to hodně zazlívala,“ uvedla Jiřina Rattayová, s jejímž otcem, překladatelem Jiřím Tauferem, se básník řadu let přátelil.⁸⁷²

Jako když umírá člověk

Namísto dítěte si Nezval s Fáfinkou pořídili kočku. Našli ji jednou večer v roce 1946 za prudkého deště přede dveřmi domu v Baranově ulici na Floře, kde bydleli. Vyhublé a špinavé zvíře, které nejspíš někdo vyhodil, si vzali domů. Umyli ho, nakrmili a už u nich zůstalo.⁸⁷³

Kočku pojmenovali Šmudlinka a stala se jejich miláčkem. Vozili ji s sebou do Brna, kde se s ní Nezval procházel a držel ji na vodítku: „Šel jsem od svého učitele Františka Tenčíka, který bydlil v Brně-Žabovřeskách,“ popsal dramatik Milan Uhde, „a najednou vidím na téže ulici vystupovat z auta Vítězslava Nezvala. Nevšiml jsem si, jaké značky bylo to auto ani kdo je řídil, protože mě upoutal nezvyklý výjev: neforemně tlustý básník vedl na šňůře kočku nebo kocoura.“⁸⁷⁴

Společnou fotografii Nezvala se Šmudlinkou později Fáfinka věnovala Robertovi. Když kočka v létě 1957 zemřela, básník s Fáfinkou a přáteli jí vystrojili pohřeb na zahradě chaty v Nespekách, kde jí pod borovicí vykopali hrob. „Šmudlinka byla uložena do papírového kufříčku, do hrobečku jí dali své fotografie, medvídko od Roberta a kytičku.“⁸⁷⁵

Nezval napsal na její počest báseň *Na smrt kočičky*. Ve chvíli, kdy jí předčítal svému příteli Jiřímu Svobodovi, měl v očích slzy:

*Kukačka nad tvou hlavou
počítá dny a roky,
už nepohladím tvou plavou srst,
tvoje ztuhlé boky.*

*Už nezaskotačíš,
už nepoběžíš za svým hráškem,
už nikdy své tlapky v mléce nezmáčíš,
už nevyděsíš mě svým nářkem.*

*Včera jsem tě viděl umírat,
jako když umírá člověk, kočičko,
Smrt je vždycky těžká pro toho, kdo má rád.*

*Padla ti s mou slzou pod víčko...
Jedenáct jar a odplížila ses bílým hlohem,
sbohem.⁸⁷⁶*

Ty budeš stále Nezvalovou

Básník musel přiznat pravdu o budoucím potomkovi v době, kdy už nebylo možné Olžino těhotenství utajit. Když Fáfinka zjistila, že jiná žena bude mít s „jejím Slávečkem“ to, co ona nikdy neměla a mít už nebude, zhroutila se. Byla zvyklá na nevěry, ale desítky let měla jistotu, že se Nezval vždy vrátí. V dubnu 1954, tedy zhruba půl roku před Robertovým narozením, Fáfinku utěšovala její blízká přítelkyně Zdena Macháčková (manželka Nezvalova přítele Oldřicha Macháčka, který se stal ředitelem Čs. filmu).

„Moje milá dobrá Fáfinko, [...] jsme obě oběťmi bláznivých mužů. Byla zde Pipinka [manželka malíře Jana Slavíčka, pozn. aut.] a celá nešťastná mi říkala, co Sláva vyvedl. Jiné ženě by to, drahá Fáfinko, učinit nemohl, ale tobě ano, protože jak jsi dobrá a že mu všechno odpustíš. On tě má velice rád, nemohl by bez tebe žít. S Tebou stojí a padá. Jenom se tím nijak neužírej a netrap, má drahá, nic na tom nezměníš. Musíš si uvědomit, že máš výjimečného člověka a není divu, že je výjimečný i v tom. Ty budeš však stále Nezvalovou a ona jen svobodnou matkou. Nenech

se vyrušit ze svého klidu a se Slávou se nehádej. Škodí to na nervy a na zdraví. Zdraví si šetři! Má drahá, vždyť já nevím, co mě čeká, až přijdu domů. Vždyť moje starosti těž znáš. [...]“⁸⁷⁷

Ó moře, čím je ti mé hoře

V době Olžina těhotenství Nezval pobýval na filmovém festivalu v Cannes. Tady se po letech setkal s Milošem Havlem, za něhož se přimlouval u ministra Kopeckého. Básník se k němu opět hlásil, což v té době nebylo vůbec samozřejmé.

Nejspíše bilancovali a vzpomínali na konec války, který spolu prožili v barrandovské vile.⁸⁷⁸ Nezval se příteli pochlubil, že čeká dítě s krásnou mladou ženou, a vyprávěl mu také o jeho mladém nadějném synovci Václavovi.⁸⁷⁹ Měl se rovněž Havlovi svěřit, že je vývojem v Československu zklamán a z politických procesů deprimován.⁸⁸⁰ Můžeme se jen domýšlet, zda mu Havel naznačil, že být nespokojený s něčím, co člověk reprezentuje, si vzájemně odporuje.

S Olgou si básník během svého několikátýdenního pobytu ve Francii na jaře 1954 často psal a telefonoval: „Milá Olinko, pěkně ti děkuji za dopis, který mě přišel potěšit dnes ráno. Mám tu mnoho práce, ale také veliký úspěch. Bylo o mně mnoho psáno v novinách v Paříži i zde. Ve čtvrtek jsme byli na čaji u Picassa, mne přijal jako bratra. Těším se, že zavoláš. Dnes jsem si dal ochutnat calvados. S.“⁸⁸¹

Stejně jako se Fáfinka obávala, že tentokrát je její postavení zásadně ohroženo, věřila Olga, že se básník s Fáfinkou rozvede. „Olga byla taková veselá a drzá holka,“ uvedla pěvkyně Soňa Červená, která v té době účinkovala v Karlínském divadle. „Pamatuju si na to její břicho, jak byla šťastná a pyšná, že s ním čeká dítě. Tvářila se, že si je jistá, že si ji vezme, a také jsme si to všichni v divadle mysleli.“⁸⁸²

Po návratu z Cannes Nezval našel Olgu těšící se na miminko, zatímco doma na něj čekala smutná Fáfinka. Dojmy z Azurového pobřeží v kombinaci se soukromým milostným dramatem přetavil v poezii. Jak se později svěřil své ruské přítelkyni, překladatelce Nině Nikolajevové, v čase, kdy se Fáfinka dozvěděla o Olžině těhotenství, napsal báseň *Moře*. Ta vyšla v červenci 1954 na titulní straně týdeníku *Literární noviny*.

*Ty, moře, které neznáš neděli,
ó moře, čím je ti mé hoře,*

*mé hoře za vlastí a přáteli,
čím je mé hoře proti bóře,
jež s tebou ve dne v noci burácí,
i když jsi nejklidnější, když jsi klidné..
Pták vzlétá, člověk se jen potácí,
i ty máš svoji píseň o práci,
ty oko modré, plačící a jasnovidné,
ty moře, které neznáš neděli,
ó moře, čím je ti mé hoře!*

[...]

*Večerní moře z mlh a tabáku,
ó moře, čím je ti mé hoře,
ty v Cannes, ty v Antibes, v Nizze, v Monacu,
ty plné kříšťálu a kouře,
kdy naše touha po člověku oněmí,
pták vzlétá, člověk chodí po zemi,
ty moře, které luna brázdí,
píše své básně na tobě jak na zdi,
jak jinoch vytržený před ženou,
štěstí je, moře, naší odměnou,
večerní moře z mlh a kouře,
ó moře, čím je ti mé hoře!*

*Ó moře, moře, život pospíchá,
ó moře, čím je ti mé hoře.
Z tichosti vzejít, přejít do ticha,
ó moře, moře, život pospíchá,
jako tvé vlny, jako roste tráva,
i když se skončí, nikdy nepřestává,
hvězdy jsou větší než tvůj svit,
pták vzlétá, člověk chtěl by žít,
a hyne rychle jako jitřní zoře,
ó moře, čím je mi tvé hoře!¹⁸⁸³*

Zcela nesocialistickorealistickeá báseň způsobila malé zemětřesení. Do redakce *Literárních novin* chodily protestní dopisy, jejichž pisatelé se ostře vymezovali proti „nesrozumitelnosti“ Nezvalových veršů a obviňovali autora, že u něj opět převládá „úpadková dekadentní poezie“

a vrací se k surrealismu.⁸⁸⁴ Vedení *Literárních novin* se proto odhodlalo k nezvyklému kroku: v redakčním textu vysvětlilo čtenářům, že *Moře* má „hlubokou myšlenku“.⁸⁸⁵

Jedním z nespokojených čtenářů byl také mladý student filmového řemesla Jaromil Jireš. Co mu na *Moři* tak vadilo? „Mám rád poezii pro její lakoničnost ve vyjádření citů a myšlenek. [...] Nezvalův *Zpěv míru* je toho krásným příkladem. Široká, klidně plynoucí řeka objala zemi a stále mohutní pod novými přítoky. Zpívám zpěv míru! Nad básní *Moře* jsem však v rozpacích. Něco takového jsem si vždy představoval pod pojmem ‚hra slov‘. [...] Lehkost tvoření však umí svádět k povrchnosti. Verš se line za veršem, obraz za obrazem a vznikne pestrobarevná mozaika dojmů a ne realistické dílo.“⁸⁸⁶

Postupem doby Jireš změnil názor na „hru slov“ v básníkově tvorbě. Koncem šedesátých let bude režirovat film *Valerie a týden divů* podle Nezvalova surrealistického románu (viz kapitolu Prokletá Valerie).

Nekomolte mu jméno

Robert Nezval se narodil 19. září 1954 v půl čtvrté ráno v Praze. Ten den byla neděle a vyšlo *Rudé právo*. Na jeho titulní straně stálo, že „dněpropetrovští strojaři vytvořili zdokonalený typ řepného kombajnu“ a „karvínští havíři budou mít nový kulturní dům“.⁸⁸⁷ Úvodník byl ale překvapivě kritický: popisoval, jak mnohé závody „nedodržují plán, plýtvají surovinami a energií a nevyrábějí zboží potřebné kvality“. Ve sportovní rubrice zabodoval Emil Zátopek, který den předtím v Brně uběhl pět kilometrů za 14,04 minuty. Předpověď na neděli hlásila spíš oblačno až zataženo s teplotami okolo 16 stupňů. Televizní diváci si mohli večer pustit inscenaci Aloise Jiráska *Vojnarka* v podání činohry Národního divadla.⁸⁸⁸

Nezval byl právě s Fáfinkou a kočkou Šmudlinkou na chatě v Nespekách, ale jakmile dostal zprávu z porodnice, přijel se na miminko podívat. V tehdejší kulturní Praze to byla událost. Samozřejmě jen neoficiální, protože Robert se narodil jako nemanželské dítě a bulvární média v Československu neexistovala. Šeptanda, že Mistr má syna Roberta, se ale rychle rozšířila. Tradovalo se také, že Nezval nutil lékaře, aby porod syna proběhl přesně podle jeho astrologického výpočtu.⁸⁸⁹

Původem staré německé jméno „Hruodperaht – Hroberahtus“ znamená v překladu slavný, skvělý a jasný.⁸⁹⁰ Nezval si jméno oblíbil dávno před synovým narozením. Pojmenoval tak své alter ego – tajemného

mladého muže, který vystupoval na stránkách jeho knih na konci třicátých let minulého století (viz kapitolu Velká literární mystifikace). Básník měl pro jména s koncovkou -bert velkou slabost: hrdina jeho románu *Kronika z konce tisíciletí* se jmenuje Albert a surrealistickou pohádku pro děti nazval *Anička Skřítek a slaměný Hubert*. Za zmínku též stojí, že druhé jméno vůdčí osobnosti surrealistů André Bretona, jehož Nezval obdivoval i po rozchodu se skupinou, je Robert.

Narození svého prvního dítěte velmi prožíval. Trval na tom, aby lidé oslovovali syna pouze Roberte. „Žádné lichotivé žvatlavé zkomoleniny,“ přál si básník, jenž ve svém synovi viděl rysy své matky, kterou miloval, a v sonetu určeném synovi upřesnil: „Jsi podoben své babičce, mé matce, jsi podoben mé Matce Naději.“⁸⁹¹

Básníková matka Emilie se narození vnuka nedočkala, ale Nezvalův otec Bohumil se z něj velmi radoval (Nezvalova sestra Vlasta s manželem děti neměli). Nezval otce po matčině smrti přestěhoval do Prahy, blízko svého bytu.⁸⁹²

Když Robert oslavil druhé narozeniny, napsal mu dědeček Nezval svým učitelským krasopisem:

„Můj milý chlapečku! [...] Ty to ještě nechápeš, ale já již myslím do budoucna, kdy bych ti to již nemohl říci. Můj malý koníčku, musíš mít uzdičku, abys byl veden vždy k dobrému. Jediný špatný krok a ocitá se mladý člověk na kraji propasti. [...] Hleď se v mládí připravit pro svůj budoucí život tuhou kázní a pílí, neboť život pokračuje milovými kroky. [...] Když budeš mít správné vedení, může mítí jméno Nezval i do budoucna dobrý zvuk. [...] Zatím tedy dědeček Tě líbá, vidí v Tvých milých očkách všecko to budoucí blaho a prosí Tvou maminku i tatínka, aby tě dobře vedli.“⁸⁹³

Přišel jsi na svět, musíš žít

S tím dobrým vedením, které starý pan Nezval zdůraznil, to v Robertově životě nebylo snadné. Básník totiž k synovi vzplanul absolutní láskou. „Nikdy jsem nepoznal vášnivějšího otce,“ uvedl spisovatel František Kubka, s nímž se Nezval vídal v padesátých letech. „Miloval to dítě fanaticky. Viděl v něm prodloužení sebe sama do fyzické věčnosti, zázrak stvoření, člověka své krve a podoby. Klaněl se mu a přinášel mu dary jako králové z Východu spasiteli. [...] S nekonečnou radostí ukazoval známým i neznámým svého syna a žíznivě sál jejich slova pochvaly a obdivu.“⁸⁹⁴

O Robertově existenci Nezval zvěstoval ve sbírce *Chrapy a města*, jež vyšla v roce 1955 v nákladu 10 000 výtisků.⁸⁹⁵ Kniha je rozdělena do několika oddílů a jeden z nich se jmenuje *12 sonetů Robertu Nezvalovi*. Aby nikdo nebyl na pochybách, že slavné balady a sonety o věčném studentu Robertu Davidovi mají po necelých dvaceti letech „živé“ pokračování.

*Ty dítě lásky, už svým zrozením
jsi přišlo rozbít lidský předsudek.
Tvůj život ať je krásným uměním.
Skláněje hlavu do nezabudek⁸⁹⁶*

[...]

*Ještě jsi visel na pupeční šňůře,
když řekla matka: Celý on.
Ach, to byl poplach, to byl shon –
a pročpak? Pro takové kuře!*

*Nedělní noc se nakláněla,
tři hodiny, tři dvacet pět,
Co tomu asi řekne svět?
Prostě tvá maminka tě chtěla.*

[...]

*Ať pro výstrahu vždy ti připomíná
tvé jméno Roberta Tuláka,
jenž měl rád jak cikán oblaka
a k němuž byla země nehostinná.*

*Nekuř a nepij nikdy mnoho vína,
nehrej si na květ ani na ptáka,
nemysli, že tvá vlast je Ithaka,
chci míti z tebe mnohem víc než syna.*

*V tvých žilách sice koluje má krev,
však přesto nezdvíhej mou korouhev,
budem se jak dvě různé vlajky zdravít.*

*Tvůj otec přečkal starý strašný svět.
Neohlížej se nikdy po něm zpět.
Zkameněl bys jak tulák Robert David!*

[...]

*V mém věku byla krása prokletá.
V tvém nebude. Buď na to domýšlivý!
Já shořím dávno jako náruč dříví,
ty budeš žít s matkou po léta.*

[...]

*Proč, synu, byla si má duše jistá
i v dobách, kdy se třás a kácel svět?
Proč mohli by mně lidé závidět?
Protože tvůj otec byl komunista.*

[...]

*Jsi podoben své babičce, mé matce,
jsi podoben mé Matce Naději.
Kdo mohl by být než já raději!
Jen směj se, spi, jen spi a směj se sladce.*

[...]

*Tvůj otec, věř mi, chtěl by být tvůj rádce.
Však nechod raděj v jeho šlépěji.
Leda až pozděj, hodně později.
Buď pilný. Uč se, pracuj na zahrádce,*

[...]

*Ti kdož mě nenáviděli,
se budou možná tobě mstít
Nemohou. Máme čistý štít,
třebaže nejsme anděli.*

*Můj synáčku, můj příteli,
snaž se vždy zachovati klid.
Přišel jsi na svět, musíš žít,
tys přišel na svět v neděli.⁸⁹⁷*

Potomci slavných otců

Tak intimní lyrika týkající se vlastního, avšak nemanželského dítěte nebyla v padesátých letech obvyklá. Na jednu stranu je Nezvalova radost ze syna sdílená v takové míře pochopitelná. Zároveň však citované verše ztížily už tak těžkou Robertovu situaci. Básník si pravděpodobně příliš neuvědomoval, že se Robert bude muset potýkat s nálepkou „Mistrova syna“. A že v takové situaci bude těžké uhájít si sám sebe.

Lidé, kteří se ocitli v podobné pozici jako Robert, potvrdili, že narodit se jako potomek slavného básníka bylo v Československu obtížné. „Když jsem byla mladá,“ popsala překladatelka Jitka Minaříková, „neměla jsem radost, že jsem dcera Hrubína. I proto jsem se brzy vdala, abych měla jiné jméno. Vadilo mi mé rodné příjmení, protože mi otce kdekdo předhazoval a ptal se na něj. Přitom můj otec nebyl zdaleka tak popularizován jako Nezval. Já se za něj nikdy nestyděla, ale ten pocit, kdy všichni říkají: ‚Jé, a ty jsi dcera Hrubína?‘ To vám bere osobnost. Roberta jsem neznala, vím o něm jen z doslechu, ale je mi ho líto. Musel to mít nesmírně těžké.“⁸⁹⁸

Také historik a diplomat František X. Halas si jako dítě často vyslechl: „Jé, a ty jsi fakt syn toho Halase?“ Obvykle na podobné otázky odpovídal: „Ano, ale za to může on, ne já.“⁸⁹⁹

Čím byl František X. Halas starší, tím méně ho bavilo být synem slavného otce. „Musel jsem se s tím postupně vyrovnat. Nejlepší bylo, když jsem se stal velvyslancem ve Vatikánu, kde kromě krajanů nikdo netušil, kdo byl můj otec.“⁹⁰⁰ Na rozdíl od Roberta, měl F. X. Halas výhodu, že jeho otec zemřel s vědomím, že režim je špatný a Halasova poezie se navíc na čas dostala do kolonky „protistátní“.

„Když tatínek umřel,“ popsal F. X. Halas, „bylo mi dvanáct let. Krátce po jeho smrti proti němu veřejně ostře vystoupil ideolog Štoll. Moje maminka mi pak v knihovně ukazovala všechny ty nepřesnosti a lži, které Štoll říkal nejen o mém otci, ale i o ostatních umělcích. Od té doby jsem chtěl tatínkovu památku chránit a všechny Štollovy lži veřejně ukázat. I proto jsem se později stal halasovským badatelem a jedním z editorů tatínkových spisů.“⁹⁰¹

Vzhledem k procesům s katolickými umělci, které se rozjely po Halasově smrti, bylo navíc pravděpodobné, že by došlo i na tohoto básníka. „Laco Novomeský říkal mé mamince, že kdyby táta neumřel, zavřeli by ho.“⁹⁰² F. X. Halas se také musel popasovat s cejchem syna slavného básníka, ale za jeho postoj k režimu se tolik stydět nemusel. Robert se ocitl v mnohem těžší pozici. Jeho otec totalitnímu režimu do smrti sloužil.

Dítě s výjimečným horoskopem

Nezval obdaroval svého syna po narození nejen symbolickým jménem a oslavnými sonety, ale i znamenitým horoskopem. Věřil v jeho budoucí šťastný život i proto, že se Robert narodil v neděli – traduje se, že nedělnátka bývají pod ochranou slunce.

Na Robertův horoskopový diagram si básník kromě úhlů a stupňů napsal slova „genialita“ a „sláva“. O svých poznatcích pak přesvědčoval své blízké.⁹⁰³ „Olga mi vyprávěla,“ uvedla tanečnice Ismenia Siegelová, „že v Robertově horoskopu, který Nezval vytvořil, jsou jen samé superlativy.“⁹⁰⁴ Také Robertova kamarádka Jaroslava Poradová nezapomněla na osudové předurčení: „Robert mi řekl, že ví, že se mu nemůže nic stát, protože mu táta předpověděl, že z něj jednou bude velký pán. Myslím, že opravdu věřil, že se mu vždycky všechno podaří.“⁹⁰⁵

Měl Nezval pravdu? Byl horoskop jeho syna skutečně tak výjimečný? Dejme slovo odborníkovi, astrologovi Milanu Špůrkovi.

„No, upřímně řečeno,“ prohlásil astrolog poté, co si prostudoval Robertův horoskop, v němž nenašel slávu ani genialitu, „tenhle horoskop moc šťastně nevypadá. Je tady dominantní Mars, což je planeta aktivní a činorodá, ale může být také nebezpečná. Silný Mars vytváří takzvané martické vědro, ovládá ostatní planety a je také vládcem osmého domu, což je kromě jiného dům smrti. Pak je tady problém a to je kvadratura mezi Jupiterem a Saturnem. To může ukazovat na něco špatného. Je tady nějaký rozpor, odcizení a týká se to také vztahu s matkou.“⁹⁰⁶

Znamená to tedy, že básník Nezval nebyl zdatným astrologem? „Vím, že se tomu hodně věnoval,“ odpověděl Milan Špůrek, „ale moc dobrý v tom nebyl. Horoskop je vždy zachycení určitého okamžiku v ději. Ten základ je dvanáct znamení zvěrokruhu, dvanáct domů a deset planet. Kdysi jsem si dělal také Nezvalův horoskop a teď po letech jsem si ho našel. Nezval měl opravdu v horoskopu velkou slávu a úspěch. Typické u něj bylo, že když se do někoho zamiloval, myslel při tom hlavně sám na sebe a také ve svém dítěti chtěl vidět hlavně sám sebe. Tím by se dalo vysvětlit, jak vyložil horoskop pro svého syna.“⁹⁰⁷ Bohužel už nezjistíme, jestli Nezval horoskop pro syna vyložil záměrně mnohem optimističtěji, anebo se prostě spletl.

Je možné, že Nezval vyčetl z hvězd synův nešťastný osud, a právě proto se utvrzoval v opaku. Anebo si prostě jen toužebně přál, aby se syn stal jeho živým pokračováním. Zároveň si básník protiřečil, protože v jednom z výše citovaných sonetů Roberta nabádá, ať raději nechodí v jeho šlépějích. Faktem zůstává, že Robert žil od dětství v představách o své výjimečnosti, v nichž ho utvrzovali jeho blízcí, kteří Nezvalovy závěry automaticky přejali. Olžina přítelkyně Ismenia Siegelová byla přesvědčena, že „Robert byl od malička přesná kopie Nezvala a všichni ho rozmazlovali“.⁹⁰⁸

[...]

*Až jednou za dvacet či za osmnáct let,
(budeš mi podoben, však budeš krásný, mladý)
až bude se o našich činech vyprávět
jak o přibězích reků z Iliady,*

*až jednou přijedeš, Roberte, do Paříže,
bez pasu, bez visa, bez akreditivů,
svobodný jako noc, propastný jako zdviže,
(já nebudu už jistě naživu)*

*pak navštiv (Paříž se nemění po staletí)
ten malý restaurant na krásném Quai Voltaire,
(snad budeš básníkem, snad budeš mít už děti)
vypij tam jako já dnes bílé vin Sancerre*

*a vzpomeň na otce, jenž nebyl nikdy jiný,
jenž měl rád Louvre, modř, svou vlast a kopretiny.[...] ⁹⁰⁹*

V zajetí ascendentů

Vytvoření horoskopu pro syna nebylo u Nezvala ničím neobvyklým. Astrologii se intenzivně věnoval od dvacátých let a ve hvězdách si četl vždy, když chtěl něco zjistit o rodinných příslušnících, známých politicích (Klement Gottwald, J. V. Stalin, T. G. Masaryk) nebo kolezích z umělecké branže (Jakub Deml, Jan Zahradníček, Pablo Picasso).⁹¹⁰ Básník měl dokonce v plánu napsat učebnici astrologie, což nestihl, dochovalo se její torzo.⁹¹¹

Také své partnerky nutil k tomu, aby jeho koníček sdílely. Jak Fáfinka, v jejíž pozůstalosti se dochovaly výpisky z astrologie, tak Lilly Hodáčová, s ním musely luštit astrologické výpočty. A také malý Robert, předurčený ke kráčení v otcových stopách, se učil sestavovat horoskopy. (viz kapitola Hvězdy a vlivná soudružka).

Všechny důležité okamžiky, jako premiéry svých her, vydání knih nebo cesty do zahraničí, Nezval tvrdošijně podřizoval řeči hvězd a někdy se ve svých odhadech skutečně střelil. Například svému nakladateli Firtovi předpověděl již v roce 1937, že odejde do emigrace a stane se šéfem „podniku, který bude souviset s novinářinou“.⁹¹² Julius Firt po

roce 1948 utekl z Československa a stal se ředitelem Rádia Svobodná Evropa v Mnichově.

Do tajů výpočtů kvadratur a konjunkcí Nezvala zasvěcovali astrologové, kteří patřili ke špičkám v tomto oboru. Za první republiky to byl spisovatel a dramatik Jan Bartoš, který dal Nezvalovi prsten s jedem, naučil ho číst z dlaně a vytvořil mu dosti přesný horoskop (viz kapitola Guru avantgardy).

Po válce se básník radil s astrologem a orientalistou Emanuelem Šimandlem, jenž básníkovi pomáhal nejen s tvorbou horoskopů, ale jako polyglot také s překlady poezie.⁹¹³

Nezval byl se Šimandlem v pravidelném styku a astrolog jej například v červnu '48 varoval, aby se pokusil předejít „neblahé události“, která se měla udát mezi 24. až 26. červnem téhož roku. Šlo o „výstřel z davu“ na někoho, koho Nezval dobře znal, nejspíše nějakého vysoce postaveného politika.⁹¹⁴ Když Nezval prodělal v roce 1950 infarkt, Šimandl mu vysvětloval, že ho „zlobí kvadratura Pluta, která přichází čím dál tím blíže ascendentu“.⁹¹⁵

Astrologie se stala mezi surrealisty populární, avšak komunistický režim tuto „pavědu“ odsuzoval. Nezval ze své vášně neslevil a jako vyvolenému se mu nic nestalo. Naproti tomu Šimandl byl kvůli horoskopům, které předpovídaly „soumrak vlády komunismu“, v roce 1962 odsouzen za podvracení republiky na rok a půl do vězení.⁹¹⁶

Na otázku, zda Nezval uměl „přečíst“ horoskopy, je možné si odpovědět s pomocí dalšího slavného astrologa Vratislava Jana Žižky, jenž patřil k žákům Emanuela Šimandla a Nezvala i jeho syna Roberta znal. „Ať se na mne nikdo nezlobí, když prohlásím, že takových je málo. Asi jako je vzácně Kubelíků, Suků, Smetanů, Janáčků i Martinů. Vykládání horoskopů je totiž interpretací zvláštní, velmi náročné partitury.“⁹¹⁷

Dalo by se říct, že Nezval to měl s horoskopy podobně jako s tvorbou. Někdy napsal geniální báseň a bezchybně vyložil horoskop. Jindy se prostě spletl.